

Lóska Lajos

Víz és festék

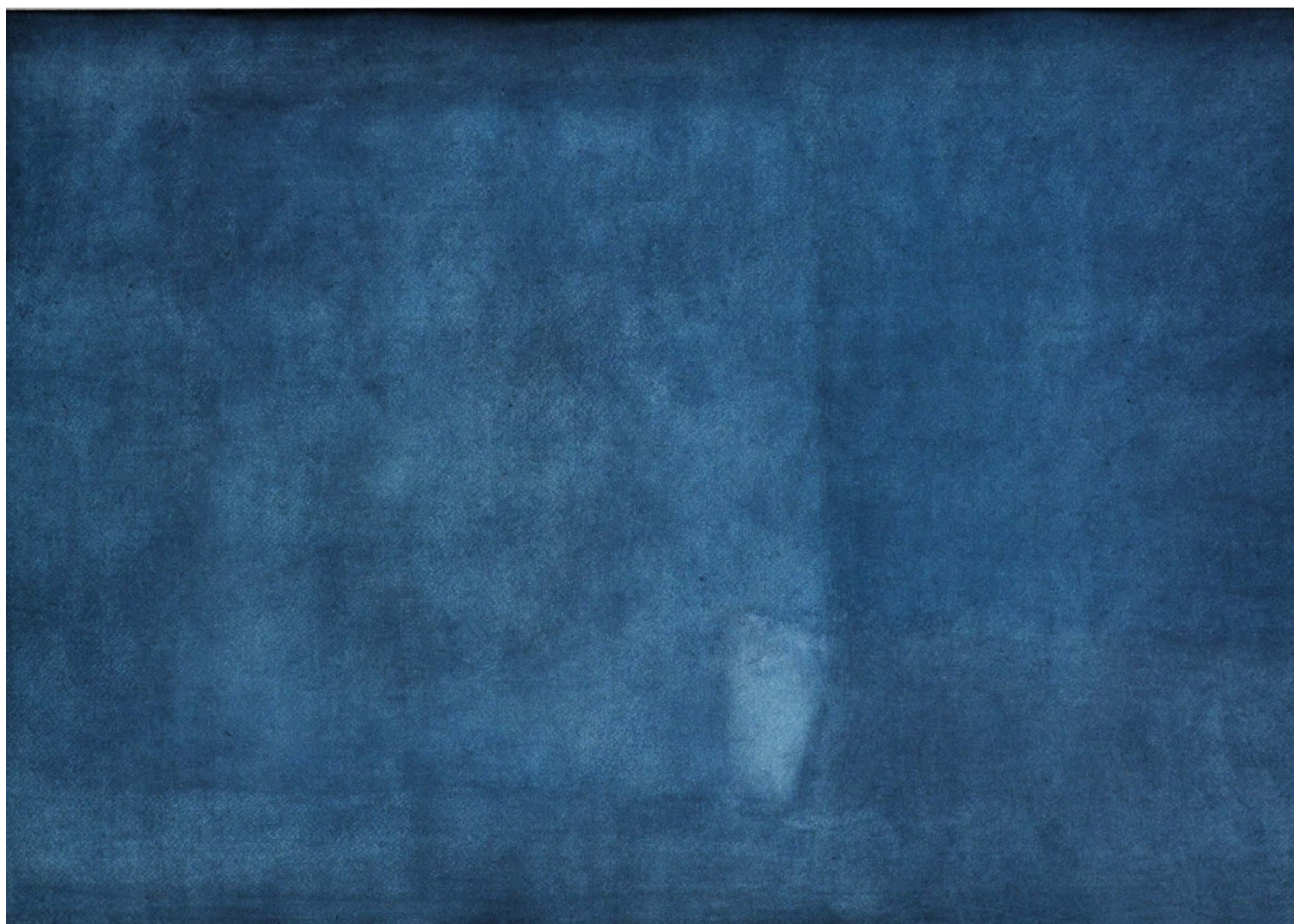
IV. Országos Akvarell Triennálé

Kepes Intézet, Eger,
2021. VII. 24. – IX. 30.

A magyar akvarellezők a legjobbaktól, az angoloktól tanulták a vízfestés fortélyait még a 19. század elején. Műfajukat tekintve ezek a korai munkák mindenekelőtt vázlatok és tanulmányok (id. Markó Károly) majd később, a biedermeier idején portrék (Barabás Miklós), illetve táj- és városábrázolások voltak. Kétségtelen, hogy a technika a 19. században volt a legnépszerűbb, a 20. század elején viszont formailag is megújult, gondoljunk például Mattis Teutsch János 1910-es évek közepétől készített tájképeinek hullámzó, szecessziós formákat megidéző vonalgubancaira (*Napraforgók*, 1916 körül).¹ A két háború között mindenekelőtt a posztimpreszionisták – Szőnyi István, Bernáth

Aurél – akvarelljei voltak meghatározóak. Ezen időszak történetét tanulmányozva leltem rá például kedvenc kritikusomnak, a modern művészet jeles támogatójának, Kállai Ernőnek *Új magyar vízfestmények* című, 1936-ban publikált katalógusbevezetőjére, melynek fő gondolatai ma is megállják a helyüket: „Az akvarell született eszköze az amúgy frissiben, egy kapásból való festésnek, a minden pillanatnyi szemvillanást és lélekrebbenést jelző festői rögtönzésnek. A vérmérsék leghirtelenebb fordulatainak, legjátékosabb kedvének is készségesen szegődik nyomába. Valami bizsergő elevenség lappang benne, amelyet könnyű táncba vinni. Nem utolsósorban már csak azért is mai esztétikai kedvünkre való, mert a többi

KIRÁLY György: *Tibeti csend*, 2020, akvarell, papír, 55x75 cm
HUNGART © 2021
↓

↑
GAÁL József: *Umbra (Figura II.)*, 2021, akvarell, porfesték, rizspapír, 170×90 cm
HUNGART © 2021

festőanyaghoz képest aránylag sokat hágy a véletlenre. [...] Mennyi szeszélyes festői mozzanat támad már csak a színfoltok nedves egymásba ömléséből is. Mennyi finom átsugárzás és markáns sűrűsödés.”²

A háború után az ideológiát mindenek fölé helyező szocreálban stagnált az akvarellezés. Később újjászületéséhez nagyban hozzájárult az 1968-ban Egerben megrendezett első akvarellbiennálé. A kiállítássorozatot útjára indító szövegében Németh Lajos a modern művészet eredményeinek figyelembe vételét és alkalmazását hangsúlyozta. Nem is eredménytelenül, hiszen a késő Kádár-korban az akvarellt, akárcsak a grafikát, a kötetlenség, a privát szféra bemutatása, a játékoság különböztette meg a még hosszú évekig ideológiától terhelt festészettől és a köztéri szobrászattól.

↑
MOLNÁR László: *Fátyolköd*, 2020, tempera, 50×36 cm
HUNGART © 2021

A 2009-től immáron triennáléként üzemelő kiállítássorozat 2018-ban ünnepelte ötvenedik születésnapját. A fél évszázad alkotásainak lajstromozása, még ha csak a legjobbakról írnék is, meghaladná a kereteket. Érdekes viszont belelapoznunk a H. Szilasi Ágota és Wehner Tibor jegyzte, az egri Országos Akvarell Biennálé/Triennálék (1968–2014) nagydíjasait bemutató, *Vízhangok* című katalógusba. Ebből megtudhatjuk, kik voltak a tárgyalt időszak fődíjasai. Ízelítőként megemlítenék néhány nevet: Kokas Ignác, Bartha László, Molnár Péter, Földi Péter, Mayer Berta, Krajcsovics Éva, Bikácsi Daniela, Csurka Eszter, és a sort még folytathatnánk. A legutóbbi, 2018-as triennálé fődíját pedig Kótai Tamás nyerte el a grafikáiról jól ismert, talányos, fiktív jeleivel. Pozitívuma a rendezvénynek az is, hogy stílusosan sokrétű: a figurális kifejezőmódoktól (Fehér László, Bács Emese) az absztrakttig (Keserü Károly) minden irányzat képviselteti magát.

E visszatekintés után vessünk egy pillantást az idej, IV. Országos Akvarell Triennálé anyagára. A beérkezett kollekciót szemlélve megállapíthatjuk, hogy a műfaj iránti érdeklődés nem csökkent, ugyanis több mint száz alkotó közel kétszáz művével találkozhatunk a Kepes Intézetben. Az évtizedek óta rendszeresen szereplő idősebb korosztály – Erdős János, Szily Géza, Molnár László, Szűts Miklós, Földi Péter, Mayer Berta, Krajcsovics Éva, Fehér László – idén is nívós művekkel örvendezteti meg a látogatókat. Igazolással szemrevételezzünk közülük néhányat. Földi Péter szenvedő, kiszolgáltatott szárnyasai a pandémiára utalnak (*Madárinfluenza*, 2020). A ma már klasszikusnak számító Zuglói Körből induló Molnár László nonfiguratív munkái vibráló színhangulatok. Krajcsovics Éva a minimális színátmenetek

mestere, Gaál József szuggesztív bálványfigurái pedig archaizáló művészetkonceptiójának szép példái. Fehér László kompozícióiról nekem a korábban meghatározó nagy felületekre és sziluettképekre építő, fekete-fehér korszakának hangulata jutott eszembe. Kelecsényi Csilla organikus sejtformáinak szinte ellentéte Ványai Magdolna lírai geometriája (*Kocka I-III.*, 2020–2021), Dobos Éva vonalakkból összeálló felületei az új minimal eklatáns példái. Meg kell említenem továbbá Lobler Ferenc csillagködöket megidéző opusait. Ő a Magyar Vízfestők Társasága elnökeként mint szervező is segítette a kiállítás létrejöttét.

Öröndetes tény az is, hogy a fiatal generáció tagjai az idén is jól szerepelnek. Beszédesen példázzák ezt Király György metafizikus, kék lapjai vagy Koltay Dorotty Szonja elfolyatott formákból épülő figurás sorozata. Más alkotókat a kvázi tudományos téma vonz: Gönczi Petra Virág két egymásnak szembeforduló női aktján, akár csak egy orvosi szemléltetőábrán, a belső szerveket is láttatja. Feltűnhet a nézőnek továbbá az is, hogy a harmincöt év alattiak sok, a „tisztá” akvarelltechnikától eltérő megoldást alkalmaznak. Vannak, akiknél a papír alapot vászon helyettesíti. Ilyen például Csanálosi Mária

nagy méretű, zsúfolt szobarészlete, Kis-Prumik Zoltán gipszes alapozású vászonra festett, kődarabot ábrázoló lapja. E művek méltatásakor mindig felmerül a kérdés, hogy mennyire érdemes ragaszkodni az értékelésnél a „klasszikus” jellemzőkhöz, illetve milyen mértékben fogadhatók el más anyagok és technikák. A „bölc” válasz természetesen mindig a mértékletességet hangsúlyozza. (Teszi ezt annak tudatában, hogy például a gouache-akvarell, pasztell-akvarell kevert technikákat már igen gyakran alkalmazzák a műfaj művelői.)

Mondandóm vége felé közeledve röviden szólnék néhány gyakran felbukkanó, sztenderd témáról is. Ezek egyike a vízábrázolás. Sok művész úgy gondolja, hogy vízfestéssel muszáj vizet, folyót, tavat festeni, pedig ez nem mindig tűnik szerencsés megoldásnak. A másik, talán érdekesebb, modernebb téma a motorizáció. Az eddigi bemutatókon főleg Földi Gergely örökített meg különböző járműveket. Most viszont egy újabb jól sikerült, némileg ironikus személygépkocsi-ábrázolásra, Balogh Kristóf József akvarelljére szeretném felhívni a figyelmet.

↑
VÁNYAI Magdolna:
Két kocka,
2020, akvarell,
akvarellkréta,
54×65 cm
HUNGART © 2021

1 Nagy Zoltán (szerk.): *Városi Képtár – Deák Gyűjtemény*, Székesfehérvár, 2005, 152–153.

2 Kállai Ernő: *Összegyűjtött írások 3. Magyar nyelvű cikkek, tanulmányok 1926–1937*, Budapest, 2002, 175.